

“IFRS” HOMLI
KONFERENCIYA

CONFERENCE “GLOBAL AND NATIONAL ECONOMIC

TRENDS”

2nd FORUM OF
DEVELOPMENT
STRATEGY:
GLOBAL AND
NATIONAL
ECONOMIC
TRENDS

TASHKENT STATE
UNIVERSITY OF ECONOMICS

1 йўналиш: ГЛОБАЛ
ИҚТИСОДИЁТНИ
РИВОЖЛАНТИРИШНИНГ
ТЕНДЕНЦИЯЛАРИ ВА
ИСТИҚБОЛЛИ ЙўНАЛИШЛАРИ
“Глобал ва миллий
иқтисодий трендлари”

CONFERENCE

19-20
OCTOBER

ФОРУМ

PARALLEL CONFERENCES
“NEW2AN, ICFNDS
AND ICDSIS”

2nd FORUM OF
DEVELOPMENT
STRATEGY:
GLOBAL AND
NATIONAL
ECONOMIC
TRENDS

“NEW2AN, ICFNDS AND ICDSIS”

CONFERENCE
“IFRS”

GLOBAL
ECONOMIC
TRENDS

2nd FORUM OF
DEVELOPMENT
STRATEGY:

“IFRS”

2nd FORUM
DEVELOPMENT

RAQAMLI IQTISODIYOT VA AXBOROT TEKNOLOGIYALARI

2023

ELEKTRON ILMIY JURNALI / MAXSUS SON

ФОРУМ

19-20 OCTOBER

PARALLEL CONFERENCES

“NEW2AN, ICFNDS

AND ICDSIS”

РАҚАМЛИ ИҚТИСО
АХБОРОТ ТЕХНОЛ
ВА ТАЪЛИМНИНГ
ИСТИҚБОЛЛИ ЙўН
“NEW2AN, ICFNDS,
номли параллель
конференциялар

- Macroeconomic Stability
- Social Welfare
- Human Capital
- Decent Employment
- World Economy
- Gender Equality
- Industry 4.0
- Sustainable Agriculture

- Innovation in
education

РАҚАМЛИ ИҚТИСОДИЁТ ВА АХБОРОТ ТЕХНОЛОГИЯЛАРИ
DIGITAL ECONOMY AND INFORMATION TECHNOLOGY
ЦИФРОВАЯ ЭКОНОМИКА И ИНФОРМАЦИОННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ

Электрон илмий журнал | Electronic scientific journal

МУАССИС | FOUNDER

Тошкент давлат иқтисодиёт университети
Tashkent State University of Economics

ТАҲРИР КЕНГАШИ РАИСИ | CHAIRMAN OF THE EDITORIAL BOARD

Шарипов Конгратбой Аvezимбетович — т.ф.д., профессор
Sharipov Kongratboy Avezimbetovich — doctor of technical sciences, professor

БОШ МУҲАРРИР | EDITOR-IN-CHIEF

Абдуллаев Мунис Курбонович – и.ф.ф.д. (PhD), доцент
Abdullayev Munis Kurbonovich – PhD, docent

БОШ МУҲАРРИР ЎРИНБОСАРИ | DEPUTY CHIEF EDITOR

Вафоев Бобуржон Расулович – и.ф.н., доцент
Vafoev Boburjon Rasulovich – PhD, docent

МАСЪУЛ КОТИБ | EXECUTIVE SECRETARY

Л.А. Аблазов | L.A. Ablazov

ВЕБ-АДМИНИСТРАТОР | WEBMASTERS:

Н.Я. Нурсаидов, А.Ш. Махмудов | N.Ya. Nursaidov, A.Sh. Makhmudov

ТАҲРИРИЯТ АЪЗОЛАРИ | EDITORIAL BOARD

С.С. Гулямов – и.ф.д., академик.
Б.А. Бегалов – и.ф.д., профессор.
М.П. Эшов – и.ф.д., профессор.
О.Қ. Абдурахмонов – и.ф.д., доцент.
К.Б. Ахмеджанов – и.ф.д., профессор.
И.М. Алимардонов – и.ф.д., доцент.
Р. Салиходжаев – и.ф.б.ф.д. (PhD).
Проф. Холназар Амонов (Чехия).
Проф. Карина Татек Банетти (Чехия).
Проф. О. Абдураззаков (Германия).
Проф. Эко Шри Маргианти (Индонезия).
Проф. Д.М. Назаров (Россия).
Проф. Н.М. Сурнина (Россия).
Проф. Марк Розенбаум (АҚШ).
PhD. Абдул-Рашид (Афғонистон).
PhD. Аҳмед Моҳамед Азиз Исмоил (Миср).

PhD. Беҳзод Саидов (АҚШ).
PhD. Умид Ахмедов (Дания Қироллиги).
А.А. Исмаилов – и.ф.д., профессор.
И.Е. Жуковская – и.ф.д., профессор.
Т.С. Қўчқоров – и.ф.д., профессор.
Р.А. Дадабаева – и.ф.н., доцент.
Ш.И. Хашимходжаев – и.ф.н., доцент.
А.А. Абидов – т.ф.н., доцент.
И.М. Абдуллаева – и.ф.н., доцент.
Н.Б. Абдусаломова – и.ф.д., доцент.
Ш.С. Эгамбердиев – и.ф.б.ф.д. (PhD).
Р.Х. Алимов – и.ф.д., профессор.
А.У. Қобилов – и.ф.н., доцент.
Р.Х. Насимов – т.ф.б.ф.д. (PhD).
С.С. Қулматова – и.ф.б.ф.д. (PhD).

МУНДАРИЖА:

Шарипов К.А., Ишназаров А.И.	ИҚТИСОДИЙ ЎСИШГА ИНВЕСТИЦИЯ ОҚИМЛАРИ ТАЪСИРИНИ ЭКОНОМЕТРИК ТАДҚИҚ ҚИЛИШ	6
Eshov M.P., Nasirkhodjaeva D.S.	IMPACT OF THE DEVELOPMENT DIGITAL ECONOMY ON THE SOCIO-ECONOMIC DEVELOPMENT OF THE COUNTRY	14
Abdurahmanova G.Q., Mirzaliyev S.M.	OLIV TA'LIM TRANSFORMATSIYASINING TASHKILY-IQTISODIY MEKANIZMLARI	25
Гулямов С.С., Шермухамедов А.Т.	ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ЦИФРОВОЙ ЭКОНОМИКИ В УЗБЕКИСТАНЕ	28
Abdullayev M.K., Qulmatova S.S.	LOYIHALASH JARAYONLARIDA AXBOROT-KOMMUNIKATSIYA TEKNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISHDA DIZAYN MUAMMOLARI	34
Абидов А.А.	ДИАГНОСТИРОВАНИЕ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ СИСТЕМЫ В УСЛОВИЯХ ВОЗМУЩАЮЩЕГО ВОЗДЕЙСТВИЯ СРЕДЫ	40
Юлдашев А.А.	ЛОГИСТИКА СОҲАСИДА БЛОКЧЕЙН ТЕХНОЛОГИЯЛАРИНИ ҚЎЛЛАШ САМАРАДОРЛИГИ	47
Yakubova Sh.Sh.	DIGITAL DEVELOPMENT AND THE NATURE OF DIGITAL ASSETS	56
Ergashodjayeva Sh.Dj.	RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA XARIDORLAR MA'LUMOTLARI MAXFIYLIGINI TA'MINLASH: MUAMMOLAR VA YECHIMLAR	64
Xashimxodjayev Sh.I., Zhukovskaya I.E.	DIGITAL TECHNOLOGIES ARE A STRONG BASIS FOR THE SOCIO-ECONOMIC DEVELOPMENT OF THE COUNTRY	72
Амридинова Д.Т., Курбанова С.А.	ЦИФРОВАЯ ЭКАНОМИКА И ОНЛАЙН ОБРАЗОВАНИЯ В УЗБЕКИСТАНЕ	79
Fayziyeva Kh., Tursunov Kh., Khidirova M., Kulmanov T., Zikriyoev A.	GROWING UP IN A CONNECTED WORLD: INTERNET USAGE DYNAMIC IS DIGITAL AGE OR HUMAN CAPITAL DEVELOPMENT?	88
Fayziyeva M.X.	TIJORAT BANKLARI TAKLIF ETGAN RAQAMLI TEKNOLOGIYALARDAN FOYDALANISHNI BAHOLASH	104
Qobilov A.O', Abdulaxatov M.M., Rajabov Sh.B., Zokirov S.Z.	ASSOTSIATIV QOIDALAR VA BOZOR SAVATLARINING TAHLILI ..	115
Ризакулов Ш.Ш.	БЛОКЧЕЙН ТЕХНОЛОГИИ В ЭКОНОМИКЕ: НА ПРИМЕРЕ ЭЛЕКТРОННОГО ПРАВИТЕЛЬСТВО	121
Назарова Р.Р., Нигматуллаева Г.Н.	СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ ЭЛЕКТРОЭНЕРГЕТИЧЕСКОЙ ОТРАСЛИ УЗБЕКИСТАНА	126
Meyliev O.R., Gofurova K.X.	THE ROLE OF ELECTRONIC COMMERCE IN THE DIGITAL ECONOMY	132

Ma'murov B.X.	RAQAMLASHTIRISH SHAROITIDA HUDUDLAR IQTISODIYOTI TARKIBIY TUZILMASINI TAKOMILLASHTIRISHNING MOHIYATI VA UNING OMILLARI	142
Гаипов Ж.Б.	ВЛИЯНИЕ ЦИФРОВИЗАЦИИ ПЛАТЕЖНЫХ СИСТЕМ НА ПРИБЫЛЬНОСТЬ КОММЕРЧЕСКИХ БАНКОВ	150
Maxmudov S.B.	MILLIY IQTISODIYOTDA EKSPORT AMALIYOTIGA TA'SIR ETUVCHI OMILLARNI EKONOMETRIK TAHLILINI BAHOLASH ...	160
Nursaidov N.Y., Vafoev B.R.	PROBLEM OF LIMITED ACCESS TO THE INTERNET IN MOBILE LEARNING	172
Хидирова Б.И.	РАҚАМЛИ ИҚТИСОДИЁТНИ ШАКЛЛАНТИРИШГА НАЗАРИЙ ЁНДАШУВЛАР	179
Xalilova N.K.	O'ZBEKISTON SHAROITIDA XARIDORLARNI BOSHQARISH JARAYONLARINI RAQAMLASHTIRISH ISTIQBOLLARI	187
Рахматова Ш.О.	РАҚАМЛИ ТРАНСФОРМАЦИЯ ШАРОИТИДА БИЗНЕСНИНГ ҚЎШИЛГАН ҚИЙМАТИНИ БАҲОЛАШНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ	196
Axmedova S.I.	RAQAMLI IQTISODIYOTDA SANOAT KORXONALARINING ISHLAB CHIQRISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH BO'YICHA XORIJIY MAMLAKATLAR TAJRIBASI	203
Мирзарахимова А.Б.	СОҒЛИҚНИ САҚЛАШ ТИЗИМИНИ РАҚАМЛАШТИРИШДА ЭЛЕКТРОН ТИББИЙ ЁЗУВЛАРНИНГ РОЛИ	209
Abdurakhmonov A.A.	O'ZBEKISTONDA RAQAMLASHTIRISH TENDENSIYALARI VA UNDAGI MAVJUD MUAMMOLAR	215
Abduraxmanova Z.T.	O'ZBEKISTONDA OZIQ-OVQAT MAHSULOTLARI ISHLAB CHIQRISHNI RIVOJLANTIRISHDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYALARNING O'RNI	223
Mustafakulov O'U.	STATISTIKA TIZIMIDAGI RAQAMLI PLATFORMALARNI BAHOLASH VA ULARNI TANLASH	232
Tal'atova D.B.	RAQAMLI TENGSIZLIKNI BARQARORLASHTIRISHNING IQTISODIY O'SISHDAGI O'RNI	238
Nabiyeva F.O.	RAQAMLI BANKING: QIYINCHILIKLAR, RIVOJLANAYOTGAN TEXNOLOGIYA TENDENSIYALARI VA KELAJAKDAGI TADQIQOTLAR	244
Yax'yayev O.Y.	"JUST IN TIME" XALQARO MENEJMENT MODEL, O'RGANILISHI, AMALIYOTI, RIVOJLANGAN DAVLATLAR TAJRIBASI	254
Yuldashov I.S., Ro'ziev N.I.	RAHBARNING BOSHQARUV KOMPETENTLIGINI SHAKLLANTIRISH MEKANIZMLARINI O'RGANISHNING KONSEPTUAL ASOSLARI	260
Тўраева Н.О.	КИЧИК БИЗНЕС СУБЪЕКТЛАРИДА РАҚАМЛИ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДАН ФОЙДАЛАНИШНИНГ ИЛМИЙ-НАЗАРИЙ ЖИХАТЛАРИ	265
Muzaffarova D.M.	TASHKILOTNING FUNKSIONAL OPERATSIYALARINI RAQAMLI TRANSFORMATSIYA QILISH YO'LLARI	275

Rustamova M.M.	KOTLIN TILIDA YARATILGAN XIZMAT SIFATINI BAHOLOVCHI “SAFE MOBILE” ILOVASI	285
Zikirullaeva N.	THE ROLE OF GOVERNMENT POLICIES IN ATTRACTING DIRECT FOREIGN INVESTMENTS	294
Anvarova M.M.	RAQAMLI TRANSFORMATSIYA JARAYONINING KICHIK VA O‘RTA BIZNES KORXONALARIGA ASOSIY TA‘SIRI	305
Parpieva R.A., Norboyeva N.E., Anvarova M.M.	IMPROVING MEDIA LITERACY USING DIGITAL TECHNOLOGIES IN PROFESSIONAL EDUCATION	311

РАҚАМЛИ ИҚТИСОДИЁТ ВА АХБОРОТ ТЕХНОЛОГИЯЛАРИ
DIGITAL ECONOMY AND INFORMATION TECHNOLOGY
ЦИФРОВАЯ ЭКОНОМИКА И ИНФОРМАЦИОННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ

ЭЛЕКТРОН ИЛМИЙ ЖУРНАЛ

Мазкур электрон илмий журнал Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2019 йил 19 декабрдаги “Оммавий ахборот ва коммуникациялар соҳасида давлат хизматлари кўрсатишнинг айрим маъмурий регламентларини тасдиқлаш тўғрисида”ги 1017-сонли қарорида белгиланган вазифалардан келиб чиқиб, Тошкент давлат иқтисодиёт университети томонидан 2021 йил март ойида таъсис этилган ҳамда халқаро интернет тармоғига жойлаштирилган.

This electronic scientific journal was established by the Tashkent State University of Economics in March 2021, based on the tasks defined in the decision of the Cabinet of Ministers of the Republic of Uzbekistan dated December 19, 2019 No. 1017 «On approval of some administrative regulations for the provision of public services in the field of public information and communications» posted on the internet.

Нашр қилинаётган “Рақамли иқтисодиёт ва ахборот технологиялари” электрон, илмий журнали Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Олий аттестация комиссиясининг 2023 йил 31 январдаги 332/6-сон қарори билан Иқтисодиёт фанлари бўйича “Фан доктори” илмий даражасига талабгорларнинг диссертация ишлари, илмий натижалари юзасидан илмий мақолалар эълон қилиниши лозим бўлган Республика илмий журналлари рўйхатига киритилган.

The electronic scientific journal “Digital economy and information technologies” published by the decision of the Higher Attestation Commission under the Cabinet of Ministers of the Republic of Uzbekistan dated January 31, 2023 No. 332/6 announces scientific articles on the scientific results of dissertations of candidates for the degree of Doctor of Science in «Economic Sciences» included in the list of republican scientific journals that should be published.

Журналнинг интернет ахборот тармоғидаги манзили:

<https://dgeconomy.tsue.uz/jurnal>

The address of the journal on the internet:

<https://dgeconomy.tsue.uz/jurnal>

КИЧИК БИЗНЕС СУБЪЕКТЛАРИДА РАҚАМЛИ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДАН ФЙДАЛАНИШНИНГ ИЛМИЙ-НАЗАРИЙ ЖИХАТЛАРИ

Тўраева Нафиса Одидовна

ТДИУ ўқитувчиси

Аннотация. Ушбу тадқиқотнинг мақсади кичик бизнес субъектларида рақамли технологиялардан фойдаланишни таъминлаш ҳамда рақамли иқтисодиётни шакллантиришнинг тамойилларини ишлаб чиқиш усулларини ўрганишдан иборат. Бунда мамлакатларни ижтимоий-иқтисодий ривожланишида иқтисодиётни рақамлаштириш муҳим аҳамият касб этиши ёритилган, шунингдек, кичик бизнес субъектларинг рақамли технологиялардан фойдаланишни ривожлантириш юзасидан илмий-назарий қарашлар, кичик бизнес субъектларинг рақамли технологиялардан фойдаланиш ҳамда уларнинг таҳлили юзасидан таклиф ва тавсиялар ишлаб чиқилган.

Калит сўзлар. кичик бизнес, бошқарув, анъанавий иқтисодиёт, рақамли технологиялар, янги иқтисодиёт, рақамлаштириш, кичик бизнес реабилитацияси.

Кириш:

Бугунги кунда дунё бозорининг глобаллашув жараёнида масофавий хизмат кўрсатиш ва онлайн савдолар жадал ривожланиб бориши натижасида мижозлар учун мазкур хизматлардан ер юзини исталган нуқтасидан туриб эркин фойдаланиш имконияти туғилмоқда. Ҳозирда «5,19 миллиард киши интернетдан фойдаланмоқда, бу бутун дунё аҳолисининг 64,5 фоизига тенгдир. Глобал миқёсда интернет фойдаланувчилари сони йилига 2,1 фоизга ўсиб бормоқда, бироқ кўплаб ривожланаётган мамлакатлар иқтисодиётида йилдан-йилга ўсиш анча юқори. Ўртача глобал интернет фойдаланувчиси ҳар куни 6 соат 40 дақиқани онлайн режимда ўтказмоқда» [1]. Бундай ҳолатлардан келиб чиқиб кичик бизнес субъектлари ўз фаолиятларини рақамли трансформация қилиши талаб этилади ва мижозлар талаби ва рақобатчилар билан тенг бўлиш заруратини туғдиради. Умуман олганда, рақамли трансформациялашда технологиялардан фойдаланиш кичик бизнес субъектларини ўзгарувчан бозорларга жавоб бериш ва инновацияларни кучайтиришда янада тезкор бўлишига ёрдам беради ва шу билан уларни янада барқарорлаштиради. «2022 йилда рақамли трансформацияга сарфланадиган харажатлар 1,6 триллион АҚШ долларини ташкил этган бўлса 2026 йилга бориб, рақамли трансформация учун глобал харажатлар 3,4 триллион АҚШ долларига етиши кутилмоқда» [2]. Бироқ, кўпгина кичик бизнес субъектларида бу ўтишни яхши режалаштириш учун зарур бўлган вақт, маблағлар, тўғри рақамли тизимларни танлаш, рақамли кўникмаларни ошириш, тўғри ҳимоя ва хавфсизликни ривожлантириш ҳамда ушбу янги воситаларнинг имкониятларини тўлиқ мослаштириш ва тушуниш имкониятига етарли даражада эга эмас. Кичик бизнес субъектларида замонавий ва рақамли технологияларни жорий этиш ва улардан фойдаланиш ҳанузгача муаммо бўлиб қолмоқда.

Тадқиқот методологияси:

Ушбу мақолани тайёрлашда меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатлар, фойдаланилган адабиётлар ва интернет маълумотлари расмийлиги, ундаги иқтисодчи олимларнинг мавзуга оид илмий-назарий қарашларининг қиёсий ва танқидий таҳлили, илғор хориж тажрибасини ўрганиш ва умумлаштириш натижаларига ҳамда таклиф ва тавсияларнинг амалиётга жорий қилинганлиги билан белгиланди. Мавзунини ўрганиш давомида умумиқтисодий усуллар билан бир қаторда тизимли таҳлил, умумлаштириш, абстракт-мантиқий фикрлаш, статистик усуллар, корреляцион-регрессион ва эмпирик таҳлил каби усуллари билан фойдаланилган.

Натижалар:

Жаҳонда рақамли технологиялар компанияларга, айниқса кичик бизнес субъектларининг янги бозорларга чиқиш учун мисли кўрилмаган имкониятларни тақдим этмоқда, бу уларга минтақавий ва глобал рақамли таъминот занжирларида иштирок этишни янада жадаллаштирмоқда. Бу борада ҳар бир рақамли технология амалга оширилгандан сўнг, унинг самарадорлигини таҳлил қилиш ва корхонага қўшимча фойда келтириши ёки бюджетга зарар етказмаслиги юзасидан илмий тадқиқотлар амалга оширилмоқда. Хусусан, иқтисодиётни рақамлаштириш ҳамда кичик бизнес субъектлари фаолиятида CRM (Customer Relationship Management), ERP (Enterprise Resource Planning), MES (Manufacturing Execution System), PLM (Product Life-cycle Management), MDM (Master Data Management), ERM (Enterprise Risk Management) каби рақамли технологияларни қўллаш билан боғлиқ муаммоларга ҳамда уларни бартараф этишга илмий тадқиқотларда алоҳида эътибор қаратилмоқда.

Ўзбекистонда рақамли технологияларни ривожлантиришга давлат сиёсати даражасида аҳамият берилиб “рақамли технологиялар” тизимини тубдан янгилаш турларини ишлаб чиқиш юзасидан чора-тадбирлар ишлаб чиқилмоқда. Бу борада, Ўзбекистоннинг тараққиёт стратегияси Давлат дастурида: «... кичик ва ўрта бизнес корхоналари ўртасида бевосита иқтисодий алоқаларни йўлга қўйиш ҳамда ягона электрон базани яратиш ва унинг қўшимча модулларини ишлаб чиқиш бўйича бизнес жараёнларни ўрганиш, техник топшириқларни ишлаб чиқиш...» [3] каби вазифалар белгилаб берилган. Шунингдек, «Рақамли Ўзбекистон – 2030» стратегиясида ... “IT-парк асосида илғор технологиялардан (Big Data, IoT, AI блокчейн ва бошқалар) фойдаланган ҳолда устувор тармоқлар учун «ақлли ечимлар» ни ишлаб чиқишни рағбатлантириш ва бизнес субъектларини қўллаб-қувватлаш бўйича «Бизнес-навигатор» электрон портални жорий этиш каби вазифалар белгилаб берилган. Мазкур вазифаларнинг амалга оширилиши миллий иқтисодиётда кичик бизнес субъектлари фаолиятида рақамли технологияларни қўллаш ва ишлаш механизмининг янада такомиллаштиришни тақозо этади. Шу сабабли кичик бизнес субъектлари фаолиятида рақамли технологияларни қўллаш орқали ривожлантиришни қўллаб-қувватлаш масалалари кўп жиҳатдан илмий ёндашувларни ишлаб чиқишни тақозо этмоқда.

Таҳлил:

Узоқ вақт давомида рақамли технологияларнинг жорий этилиши кескин ўзгаришларга олиб келди, иқтисодиёт ва умуман жамият ривожланишининг

траекториясини белгилаб берди. Кичик бизнес субъектлари фаолиятида рақамли технологияларни шакллантириш аксарият мамлакатлар учун устувор вазибалардан биридир. Сўнги йилларда таъсир кўлами ва чуқурлиги туфайли рақамли технологияларнинг янги авлодини яратиш натижасида бизнес ва ижтимоий фаолият моделларини ўзгартириш тўлқинида кўтарилиш кузатилди. Бундай технологияларга сўнгий интеллект, робототехника, симсиз алоқа технологиялари ва бошқалар киреди.

Олимларнинг фикрига кўра, кичик бизнес субъектлари фаолиятида рақамли технологияларни жорий этиш меҳнат унумдорлигини 40 фоизга ошириши мумкин. Яқин келажакда янги рақамли технологиялардан самарали фойдаланиш алоҳида корхоналар ва умуман мамлакатларнинг халқаро рақобатбардошлик даражасини белгилайди, шунингдек рақамлаштириш учун инфратузилма ва ҳуқуқий муҳитни (рақамли ҳуқуқ) шакллантиради.

Шубҳасиз, кўплаб ривожланган мамлакатларда, шу жумладан мамлакатимизда рақамли технологияларни яратиш ва жорий этиш вектори яқинда давлат ва корпоратив даражада миллий ривожланишнинг асосий йўналиши мақомини олди. Иқтисодий рақамлаштиришнинг ҳозирги босқичи тубдан янги технологик ва ташкилий, бошқарув таҳдидларини келтириб чиқаради, назарий асосни яратишни, янги асосий тушунчалар таърифларининг концептуал ва категорик технологиялари ҳамда операцион тизимларини шакллантиришни, шунингдек қонунчиликнинг тўлиқ меъёрий-ҳуқуқий базаси ва механизмларини шакллантиришни талаб қилади.

«Рақамли иқтисодий ва “рақамли пул” тушунчалари биринчи марта 25 йил олдин АҚШнинг Массачусетс технология институти профессори Николас Негропонтетомонидан киритилган» [4]. Бироқ, унинг концептуал дизайни учун муҳим тўсиқ яратишга ҳисса қўшадиган аниқ таъриф ҳали ҳам мавжуд эмас.

Жаҳон банки гуруҳи Президенти Жим Ёнг Кимнинг сўзларига кўра, «инсоният ҳозирда ахборот-коммуникация инқилобини бошдан кечирмоқда. Унинг фикрича, мобил телефонга эга бўлган энг камбағал уй хўжаликлари сони қулай яшаш шароитлари ёки ичимлик суви билан таъминланганларга қараганда кўпроқ» [5] деб келтиради.

Чет эллик иқтисодчи олим П.Кирилловнинг қарашларича «рақамли иқтисодий фан ва техника тараққийнинг оқибатларидан бири сифатида товарлар ва хизматларни ишлаб чиқариш ҳамда тарқатишни рақамли интернет технологиялари муҳитига ўтказишни назарда тутди» [6].

В.А.Уткина, Е.В.Емшановаларнинг фикрича «рақамли технологиялар-ни ривожлантиришнинг янги босқичида асосий хавф ва таҳдидлардан бири бу компаниялар, ижтимоий-иқтисодий тизимлар, ижтимоий платформалар ва одамлар ўртасидаги муносабатларнинг миқдори, сифати ва хилма-хиллигининг сезиларли ўсишидир» [7]. Ушбу ўсиш транзакциялар сони ва маълумотлар ҳажмининг экспонент динамикаси билан бирга келади, бу эса иқтисодий ва ижтимоий имкониятларнинг янада мураккаб интеграциясига олиб келади, унинг оқибатларини инсоният ҳали баҳоламаган. Ушбу жиддий оқибатлар ва ўзгаришлар жамиятдан ҳар бир шахсдан янги ваколатлар, қобилият ва кўникмаларни, шунингдек, кундалик ҳаёт феноменида янги технологиялардан фойдаланишга мослашишни талаб қилади. Бугунги кунда жамиятнинг ижтимоий-иқтисодий ҳамда сиёсий ҳаётидаги глобал тенденцияларга

жавоб берадиган таълим дастурларини шакллантириш, шунингдек, юқори даражадаги “рақамли саводхонлик”ни таъминлайдиган индивидуал таълим траекторияларини шахсийлаштириш жараёнлари алоҳида аҳамиятга эга.

Хусусан, мамлакатимизда Ўзбекистон Республикаси Президенти Ш.Мирзиёев ташаббуслари билан 2022 йил 28 январ куни қабул қилинган «2022-2026 йилларга мўлжалланган Янги Ўзбекистоннинг Тараққиёт стратегияси тўғрисида» [8] ги ПФ-60-сонли фармонида «миллий иқтисодиётни ислоҳ қилиш борасида ташқи савдо, солиқ ва молия сиёсатини либераллаштириш, тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш, иқтисодиёт тармоқларини трансформация қилиш ва тадбиркорликни жадал ривожлантириш» [9] вазифаси белгиланган. Ушбу вазифаларни амалга ошириш орқали **хусусий секторнинг ЯИМдаги улушини 80 фоизга ва экспортдаги улушини 60 фоизга етказиш имконини беради. Кичик бизнес субъектларининг жадал ривожланишида фаолиятга рақамли технологияларни кенг жорий этиб бориш ҳам муҳим ҳисобланади.** Ваҳоланки, жаҳон иқтисодиётидаги рақобатлашув жараёнларининг кескинлашуви кичик бизнес субъектлари фаолиятида замонавий рақамли технологияларни жорий этилиши долзарб масала эканлигидан далолат беради. Бугун рақамли технологиялар барча соҳаларга ва инсонлар ҳаётига жадал кириб бормоқда. Мамлакатимизда ҳам рақамли иқтисодиётни ривожлантириш энг муҳим вазифага айланган. Президентимизнинг 2020-йил 28-апрелдаги «Рақамли иқтисодиёт ва электрон ҳукуматни кенг жорий этиш чора-тадбирлари тўғрисида» [10] ги қарорида «2023-йилга бориб рақамли иқтисодиётнинг мамлакат ялпи ички маҳсулотигаги улушини 2 баравар, ушбу соҳадаги хизматлар ҳажмини 3 баравар ошириш, улар экспортини 100 миллион АҚШ долларига етказиш» [11] вазифаси қўйилган.

Шунингдек, «Ўзбекистон Республикасини янада ривожлантириш стратегиясини амалга ошириш Давлат дастурида: “Рақамли иқтисодиёт ишлаб чиқаришнинг асосий омили рақамли маълумотлар, катта ҳажмларни қайта ишлаш ва таҳлил натижаларини қўллаган ҳолда, анъанавий бошқарув шакллари билан таққослаганда, турли хил ишлаб чиқариш, технологиялар, ускуналар, сақлаш, сотиш, товар ва хизматларни етказиб бериш самарадорлигини сезиларли даражада ошириши мумкин» [12] деган фикр билдирилган.

Шубҳасиз, рақамли иқтисодиёт – келажак. Миллий иқтисодиёт рақобатбардошлиги кўп жиҳатдан рақамли иқтисодиётнинг муҳим таркибий қисми ҳисобланган Саноат 4.0 инқилобига мослашиш, рақамли технологияларни иқтисодиётнинг барча соҳаларига, хусусан кичик бизнес субъектлари фаолиятига жорий этишни қанчалик қисқа фурсатда ҳал этишимизга чамбарчас боғлиқ. Кичик бизнес субъектлари фаолиятига рақамли технологияларни самарали ташкил этиш рақамли технологиялар соҳасида етарли компетенцияларга эга бўлган етук кадрларга бориб тақалади. Бу борада ҳам тизимли тадбирлар йўлга қўйилганлигини таъкидлаш зарур.

Кичик бизнес субъектлари фаолиятини рақамлаштиришнинг тезроқ кириб келишини хоҳласак, рақамлаштириш таъсирида турмушимизда турли қулайликлар пайдо бўлсин, десак, рақамлаштириш татбиғида, албатта, тизимли ёндашув лозим. Кичик бизнес субъектлари фаолиятига ўн йилдан буён электрон ҳукумат тизимини киритишга интилиб келамиз. Давлатимиз томонидан амалга оширилаётган рақамлаштиришга оид дастурлар халқимиз, қолаверса, тадбиркорларимиз хоҳиш-

истакларини тўғри англаш имконини беради. Табиийки, ушбу дастурларни янада кенгайтириш, такомиллаштириш керак. Бироқ айрим муаммолар борки, уларнинг ечимини қисқа фурсатда топиш талаб этилади.

Биринчидан, рақамлаштириш бу “маълумотлар омбори” дир, маълумотлар жуда катта ҳажмдан иборат. Иккинчидан, бизда “улкан маълумотлар” оқимини бошқариш, сақлаш ва қайта ишлаш турли платформаларни кенгайтириш муҳим. Учинчидан, эса мазкур дастурлар ижросини таъминлашда амалга ошириш механизмлари ҳамда молиялаштириш манбалари кўрсатилган бўлса-да, мониторинг жараёнида жамоатчилик назоратини кучайтирилиши муҳим, деб ҳисоблаймиз.

Рақамли технологиялар бир неча сабабларга кўра кичик бизнесни тиклашга ёрдам беради. Биринчидан, мобил қурилмаларнинг жорий етилиши туфайли одамлар учун рақамлаштиришдан фойдаланиш осонлашди. «Рақамли технологияларга ўтиш фақат келгуси йилларда тезлашади, чунки дунёда мобил қурилмалардан фойдаланувчилар сони 2021-йилда 6,38 миллиарддан 2026-йилда 7,52 миллиардга кўпайиши кутилмоқда» [13].

Иккинчидан, одамлар харид қилиш усули йиллар давомида ўзгарди. Мунтазам дўконлар ҳар доим рол ўйнайди, аммо харидларнинг келажаги тобора кўпроқ онлайн савдодан орқада қолмоқда.

Июн ойида «Morgan Stanley global электрон тижорат бозори бугунги кунда \$3.3 трлн. дан \$5.4 трлн. га 2026 да ўсишини тахмин қилди, бу тўрт йил ичида 60% дан» [14] ошади.

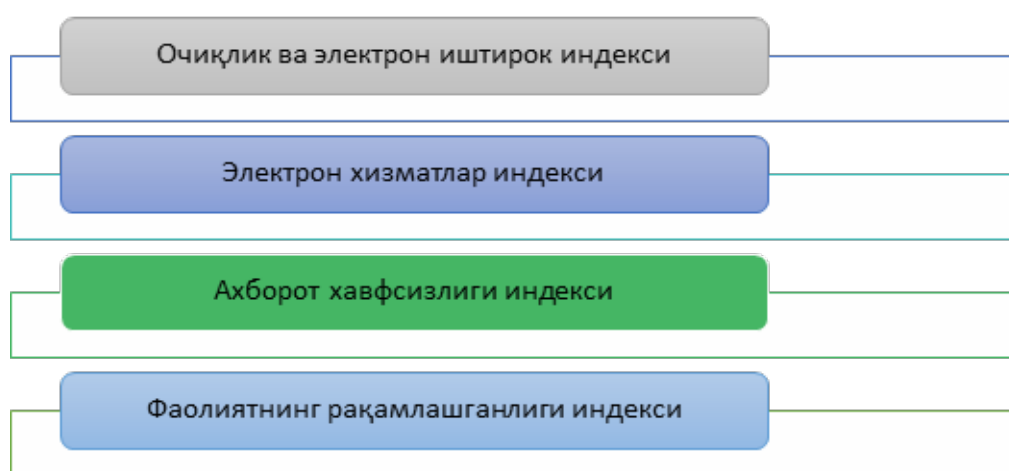
Кичик бизнес учун рақамлаштиришнинг афзалликлари жуда каттадир. Кучли рақамли стратегияга эга бўлган корхоналар инқирозни енгиш учун яхшироқ тайёрланган ва диверсификация қилинган, чунки уларнинг онлайн каналлари дўкон ичидаги харидларнинг йўқолишини юмшатган. Иқтисодий ҳамкорлик ва тараққиёт ташкилоти (OECD) маълумотларига кўра, ўзларининг рақамли келажагига сармоя киритган корхоналар бир қатор бошқа узоқ муддатли имтиёзларга эга бўлишмоқда, жумладан, алоқаларни яхшилаш ва жаҳон бозорларига киришни яхшилаш кабилардир.

Кичик бизнес субъектларини кредитлашнинг ҳуқуқий асоси сифатида Ўзбекистон Республикасининг 2012 йил 2 майдаги «Тадбиркорлик фаолияти эркинлигининг кафолатлари тўғрисида» [15] ги Қонунининг 8-моддасига асосан «кредитлар олишга, бошқа юридик ва жисмоний шахсларнинг пул маблағларини ҳамда ўзга мол-мулкни шартнома шартлари асосида жалб этишга, шу жумладан биноларни, иншоотларни, ускуналарни ва ўзга мол- мулкни олишга ва (ёки) текин, ижарага (лизингга) олишга ҳамда уларни тадбиркорлик фаолиятини амалга оширишга йўналтириш» [16] ҳуқуқларига эга эканлиги белгилаб қўйилган.

Шунингдек, **Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2020-йил 5-октябрдаги «Рақамли Ўзбекистон – 2030» стратегиясини тасдиқлаш ва уни самарали амалга ошириш чора- тадбирлари тўғрисида» [17] ги ПФ-6079 сонли Фармонида «Кичик бизнес ва кам таъминланган аҳолига ҳуқуқий маслаҳат бериш, уларнинг таклиф ва ташаббусларини қабул қилишнинг янги тизимини жорий этиш, адвокатлар иштирокисиз ҳуқуқий ҳужжатларни тайёрлаш имкониятини яратиш мақсадида, ўз-ўзига ҳуқуқий хизмат кўрсатиш “Legal Tech” ахборот тизимини жорий этиш».** «Тижорат

банкларининг кредитлари бўйича кафиллик ва кафолатлар, шунингдек, фоиз харажатларини қоплаш учун компенсация бериш тўғрисида электрон шартномалар тузиш, реал вақт режимида кредит буюртмаларини кўриб чиқиш ва уларнинг ижроси ҳолатини кузатиш кабиларни назарда тутувчи “Тадбиркор” ахборот тизимини жорий этиш [18]» белгилаб берилган.

Мамлакатимизда «Рақамли Ўзбекистон – 2030» стратегиясига мувофиқ иқтисодиёт тармоқлари ва ҳудудларини рақамлаштириш, давлат ахборот тизимлари ва электрон хизматларни жорий этиш, шунингдек, рақамли технологиялардан кенг фойдаланишни таъминлаш бўйича халқ таълими, давлат хизматлари, суд, молия ва банк тизимида комплекс чора-тадбирлар амалга оширилмоқда. Хусусан, Вазирлар Маҳкамасининг 2021-йил 15-июндаги «Рақамли иқтисодиёт ва электрон ҳукуматнинг ривожланиш ҳолатини рейтинг баҳолаш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги 373-сонли Қарорига кўра «ташкilotларда рақамли трансформация ҳолатини рейтинг баҳолаш қуйидаги йўналишлардаги асосий индекслари» ишлаб чиқилди.

1-расм. Ташкilotларда рақамли трансформация ҳолатини рейтинг баҳолашнинг асосий индекслари¹⁰⁴

Юқорида келтирилган индексларга асосан «ҳудудларда рақамли иқтисодиёт ҳолатининг рейтинги алоқа ва ахборотлаштириш хизматлари, меҳнатга лаёқатли аҳоли қатламида иш билан таъминланганлик даражаси ва бошқа йўналишлардаги индикаторларни ҳисоблаш асосида аниқланади. Рейтинг баҳолаш индекслари, баҳолаш тартиби ҳамда баҳоларни ҳисоблаш услублари ташкilotларда рақамли трансформация ва ҳудудларда рақамли иқтисодиётни рейтинг баҳолаш методикаларида батафсил тавсифланади».

Ахборот-коммуникация технологияларини жорий этиш ва ривожлантириш самарадорлиги даражаси аниқланган индикаторларнинг миқдорига қараб, 0 баллдан 100 баллгача рейтингда баҳоланади ҳамда «қизил», «сарик» ва «яшил» тоифаларга ажратилади.

Индикаторларни рейтинг баҳолаш натижаларига мувофиқ ахборот-коммуникация технологияларини жорий этиш ва ривожлантириш самарадорлиги даражаси рейтинг балли бўйича:

¹⁰⁴ Муаллиф ишланмаси

- 71 баллдан 100 баллгача баҳоланган ташкилот - «яшил»;
- 55 баллдан 71 баллгача баҳоланган ташкилот - «сарик»;
- 55 баллдан паст баҳоланган ташкилот - «қизил» деб топилади.

Рейтинг баҳолаш натижалари бўйича тегишли ташкилотда ахборот-коммуникация технологияларини жорий этиш ва ривожлантириш самарадорлиги даражасига кўра Рақамли технологиялар вазирлигининг таклифига асосан «Рақамли Ўзбекистон – 2030» стратегиясини амалга ошириш бўйича мувофиқлаштириш комиссияси баёни билан:

- ҳисобот йилида «яшил» деб топилган ташкилотлар раҳбарлари ва уларнинг рақамлаштириш бўйича ўринбосарлари кейинги ҳисобот даври учун рейтинг баҳолаш натижалари эълон қилингунига қадар ҳар ойда лавозим маошларининг 30 фоизи миқдорида рағбатлантирилади;

1-жадвал

Ҳудудларда рақамли иқтисодиёт даражасини рейтинг баҳолашни амалга ошириш йўналишлари [22]

Босқичлар	Масъуллар	Тадбирлар	Муддатлар
1-босқич	Рақамли технологиялар вазирлиги	Ҳудудларда рақамли иқтисодиёт даражаси бўйича статистик ва таҳлилий маълумотларни NIS.UZ-ахборот тизимиغا киритади.	Ҳисобот даври якуни бўйича кейинги ойнинг 15-санасига қадар
2-босқич	Рақамли технологиялар вазирлиги	NIS.UZ-ахборот тизимиغا киритилган маълумотлар асосида рейтинг баҳолашни амалга оширади ва ҳудудларни рейтинг баҳолаш якунлари асосида рейтингни шакллантиради.	Ҳисобот даври якуни бўйича кейинги ойнинг 25-санасига қадар
3-босқич	Рақамли технологиялар вазирлиги	Рейтинг натижалари ва бошқа таҳлилий материалларни Вазирлар Маҳкамасига киритиш	Ҳисобот даври якуни бўйича кейинги ойнинг 30-санасига қадар

Манба: Вазирлар Маҳкамасининг 2021 йил 15 июндаги 373-сон қарорига 1-илова «Республика ижро этувчи ҳокимият органлари, хўжалик бирлашмалари ва маҳаллий ижро этувчи ҳокимият органларида рақамли трансформация ҳамда ҳудудларда рақамли иқтисодиёт ҳолатини рейтинг баҳолаш тартиби тўғрисида» ги Низом

- ҳисобот йилида икки марта «қизил» деб топилган ташкилотлар раҳбарлари ва уларнинг рақамлаштириш бўйича ўринбосарларига қонунчиликда белгиланган тартибда жарима қўлланилади ёки жарима қўллаш ҳақида таклиф киритилади. Рейтинг баҳолаш натижалари бўйича ахборот-коммуникация технологияларини жорий этиш ва ривожлантириш самарадорлиги даражаси «яшил» деб топилган ташкилотларнинг ижобий тажрибасини бошқа ташкилотлар ўртасида оммалаштириш бўйича тегишли чора-тадбирлар кўрилади.

Юқоридагиларга асосланган ҳолда давлатимиз раҳбари Ш. Мирзиёв таъкидлаганидек, «Албатта, рақамли иқтисодиётни шакллантириш керакли инфратузилма, кўп маблағ ва меҳнат ресурсларини талаб этишини жуда яхши биламиз. Бироқ, қанчалик қийин бўлмасин, бу ишга бугун киришмасак, қачон киришамиз?! Эртага жуда кеч бўлади. Шу боис, рақамли иқтисодиётга фаол ўтиш келгуси 5 йилдаги энг устувор вазифаларимиздан бири бўлади» [22].

Давлатимиз раҳбари Ш.Мирзиёвнинг 2021-йилнинг 17-февралдаги «Сунъий интеллект технологияларини жадал жорий этиш учун шарт-шароитлар яратиш чорататбирлари тўғрисида» [23] ги қарорининг қабул қилиниши мамлакатимизда сунъий интеллект технологияларини иқтисодиёт тармоқлари ва соҳаларига жорий этиш учун зарур шарт-шароитларни шакллантириш учун муҳим қадам бўлди. Мазкур қарорга мувофиқ, «Сунъий интеллектни жорий қилишнинг муҳим жиҳатлари — ҳуқуқий режим, институцион асослар, кадрлар тайёрлаш ва малакасини ошириш, халқаро ҳамда миллий стандартлар, сунъий интеллект жорий қилинадиган устувор соҳа ва тармоқлар, халқаро ҳамкорликни ривожлантириш масалалари қамраб олинган» [24].

Ўзбекистонда “Рақамли Ўзбекистон-2030” дастурини ишлаб чиқилиши ва ҳаётга татбиқ этилиши, энг аввало, пухта ва мукамал ташкилий-ҳуқуқий механизмларни шакллантириш, қолаверса, инновацион ғоялар, технологиялар ва ишланмаларни жорий этиш бўйича давлат органлари ва кичик бизнес субъектларининг ўзвий ҳамкорлигини таъминлаш, барча соҳа ва тармоқларда ишлаб чиқариш ва хизмат кўрсатишни рақамли технологиялар билан қамраб олиш, бу борада замонавий билимларни чуқур эгаллаган, интеллектуал салоҳиятли кадрларни етиштириш, шу орқали, мамлакатда “хавфсиз ахборотлашган жамият” муҳитини яратишга хизмат қилади.

Мамлакатимизда кичик бизнес субъектлари фаолиятини рақамлаштиришни таъминлаш бўйича олиб борилаётган тизимли ва фундаментал ёндашув, ягона норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар базасини ишлаб чиқиш, илғор хорижий тажрибани амалиётга жорий этиш, инновацион усуллардан кенг фойдаланиш давлат ахборот сиёсатини самарали олиб боришга ҳамда кичик бизнес субъектлари фаолиятини рақамлаштириш соҳасидаги муаммоларни ҳал этишга хизмат қилади.

Хулоса ва таклифлар:

Миллий иқтисодиётимизда кичик бизнес субъектларинг рақамли технологиялардан фойдаланишни таъминлаш борасида амалга оширилган илмий изланишлар жараёнида қўйидаги хулосалар шакллантирилди:

1. Бизнинг фикримизча, киберфазо ва рақамли муҳитни тартибга солиш масалалари ҳали ҳам кам ўрганилган ва мунозарали бўлиб қолмоқда. Илмий соҳада алоҳида хўжалик юритувчи субъектлар, саноат ва ҳудудларнинг инновацион ўсишига эришиш учун компанияларнинг рақамли салоҳиятини ривожлантиришга етарлича эътибор берилмайди. Шунинг ҳам таъкидлаш керакки, рақамли иқтисодиётни ривожлантиришнинг институционал жиҳатлари илмий изланишларда эътиборисиз қолмоқда, муаммолар ҳал қилинмаган ва иқтисодиётни рақамлаштириш шароитида кичик бизнесни ривожлантириш истиқболлари баҳоланмаган, рақамли иқтисодиётнинг роли ва ўрни, замонавий иқтисодий муносабатларнинг умумий тизими ўз аксини топмаган.

2. Рақамли экотизимлар табиий тизимлардан фарқли ўлароқ сунъийдир ва рақамли технологиялар ташқи муҳитининг ноаниқлиги ва ўзгарувчанлиги шароитида уларнинг ривожланишининг ўзига хос “акселатор” вазифасини бажаради. Бу ҳар қандай кичик бизнес субъектлари фаолиятининг ҳажмидан қатъий назар, бошқа нарсалар қатори фаолиятга рақамли технологиялар зарурлигига олиб келадиган ташқи омиллар таъсири остида ишлайди деган хулосани шакллантиради. Рақамли бизнеснинг бутун экотизими бизнес субъектларининг ўзига хос тизими ИТ-технологияларни ривожлантириш, ушбу технологиялар тўғрисида маълумотни кичик бизнес субъектларига тўғридан-тўғри етказиш тартибини амалга ошириш самарадорлигини оширади ва корхонанинг комплекс ривожланишини таъминлайди.

3. Кичик бизнес субъектлари фаолиятида рақамли технологиялардан фойдаланиш фақат технологик, молиявий характердаги қарорларни қабул қилиш, ходимларнинг рақамлаштиришни жорий этишга тайёргарлик даражасини баҳолаш зарурлигини келтириб чиқаради. Шу билан бирга, рақамли технологиялар ва маълумотларни ишлаб чиқиш ҳамда жорий этишни бошқариш учун ташкилий маданиятга киритилган нормаларнинг изчил рўйхатини ишлаб чиқишга қаратилган масалалар ҳал қилиниши керак.

4. Мамлакатимизда кичик бизнес субъектлари фаолиятини рақамлаштиришни таъминлаш бўйича олиб борилаётган тизимли ва фундаментал ёндашув, ягона норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар базасини ишлаб чиқиш, илғор хорижий тажрибани амалиётга жорий этиш, инновацион усуллардан кенг фойдаланиш давлат ахборот сиёсатини самарали олиб боришга ҳамда кичик бизнес субъектлари фаолиятини рақамлаштириш соҳасидаги муаммоларни ҳал этишга ҳизмат қилади.

Фойдаланилган адабиётлар рўйхати

1. <https://datareportal.com/global-digital-overview#>: DIGITAL AROUND THE WORLD.
2. <https://www.statista.com/statistics/268938/global-it-spending-by-segment/> Global IT spending forecast 2012-2024.
3. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28-yanvardagi PF-60-son «2022-2026-yillarga mo‘ljallangan Yangi O‘zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to‘g‘risida» gi Farmoni
4. Н.Негропонтэ Being Digital (фундаментальная статья Николоса Негропонтэ по цифровой экономике за 1995 год, часть 2. <https://habr.com/ru/company/philtech/blog/354418/>
5. Доклад Всемирного банка «Цифровые дивиденды». <http://www.inesnet.ru/2016/01/opublikovan-doklad-vsemirnogo-banka-cifrovye-dividendy/>
6. Кириллов П. Цифровая платформа для интернета вещей: универсальный продукт для умных производств, городов, зданий // Бизнес Территория. – 2018. – № 1. – с. 35-36.
7. Уткина В.А., Емшанова Е.В. Основные проблемы развития интернета и онлайн-торговли в России// Молодой ученый. – 2016. – № 11(115). – с. 1031-1033.
8. <https://lex.uz/docs/5841063> Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармони, 28.01.2022 й. ПФ-60.
9. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2022 йил 28 январдаги “2022–2026

йилларга мўлжалланган Янги Ўзбекистоннинг Тараққиёт стратегияси” тўғрисида”ги **ПФ-60-сонли Фармони**. <http://lex.uz>

10. <https://lex.uz/docs/4800657> Ўзбекистон Республикаси Президентининг қарори, 28.04.2020 й. ПҚ-4699.

11. <https://lex.uz/docs/4800657> Ўзбекистон Республикаси Президентининг қарори, 28.04.2020 й. ПҚ-4699.

12. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2022 йил 28 январдаги “2022–2026 йилларга мўлжалланган Янги Ўзбекистоннинг Тараққиёт стратегияси” тўғрисида”ги **ПФ-60-сонли Фармони**. <http://lex.uz>

13. <https://lex.uz/docs/5030957> Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармони, 05.10.2020 й ПФ–6079-сон.

14. <https://www.morganstanley.com/>

15. <https://lex.uz/docs/2006789> Ўзбекистон Республикасининг Қонуни, 02.05.2012 йилдаги ЎРҚ-328-сон.

16. Ўзбекистон Республикасининг 2012 йил 2 майдаги «Тадбиркорлик фаолияти эркинлигининг кафолатлари тўғрисида» Қонуни. Тошкент ш., 2012 йил 2 май, ЎРҚ-328-сон.

17. <https://lex.uz/docs/5841063> Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармони, 28.01.2022 й. ПФ-60.

18. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2020 йил 05 октябрдаги «Рақамли Ўзбекистон – 2030» стратегиясини тасдиқлаш ва уни самарали амалга ошириш чора-тадбирлари тўғрисида ПФ-6079 сонли Фармони.

19. <https://lex.uz/ru/docs/5458249> Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг қарори, 15.06.2021 й. 373-сон

20. Муаллиф ишланмаси

21. <https://lex.uz/ru/docs/5458249> Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг қарори, 15.06.2021 й. 373-сон

22. <https://yuz.uz/news/raqamli-iqtisodiyot-taraqqiyot-sari-qisqa-yol>

23. <https://lex.uz/docs/5297046> Ўзбекистон Республикаси Президентининг қарори, 17.02.2021 й. ПҚ-4996.

24. <https://uzlidep.uz/news-of-party/11083>

РАҚАМЛИ ИҚТИСОДИЁТ ВА АХБОРОТ ТЕХНОЛОГИЯЛАРИ
DIGITAL ECONOMY AND INFORMATION TECHNOLOGY
ЦИФРОВАЯ ЭКОНОМИКА И ИНФОРМАЦИОННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ

Электрон илимий журнал | Electronic scientific journal

Muharrirlar:
Yaxshiyev H.T.
Matxo'jayev A.O.

Musahhih:
Matxo'jayev A.O.

Tehnik muharrir:
Mirzayev J.O'.

Litsenziya AI № 2537 08.02.2022 y. Bosishga ruxsat etildi 19.10.2023.
Qog'oz bichimi 60x84 ¹/₈. Shartli bosma tabog'i 19,9. Raqamli bosma.
Adadi 50 nusxa. №16/10-2023 - sonli buyurtma.

“Zarafshon Foto” MCHJning matbaa bo'limida chop etildi.
100164, Toshkent sh., Mirzo Ulug'bek tumani, Shahriobod ko'chasi, 3-uy.

CONFERENCE "GLOBAL AND NATIONAL ECONOMIC TRENDS" 19-20 OCTOBER

1st DIRECTION: TRENDS AND PROSPECTIVE DIRECTIONS OF GLOBAL ECONOMIC DEVELOPMENT.

CONFERENCE "GLOBAL AND NATIONAL ECONOMIC

TRENDS"

19-20 OCTOBER 2023

TASHKENT STATE

UNIVERSITY OF ECONOMICS,

TASHKENT, UZBEKISTAN

CONFERENCE "GLOBAL AND NATIONAL ECONOMIC TRENDS" AND ICDSIS

"NEW2AN,

Parallel conferences

CONFERENCE "IFRS" ФОРУМ

DEVELOPMENT STRATEGY:

GLOBAL ECONOMIC TRENDS

"IFRS"

НОМЛИ

КОНФЕРЕНЦИЯ

CONFERENCE "GLOBAL AND NATIONAL ECONOMIC

TRENDS"

TASHKENT STATE

UNIVERSITY OF ECONOMICS

ЎНАЛИШ: ГЛОБАЛ ИҚТИСОДИЁТНИ РИВОЖЛАНТИРИШНИНГ ТЕНДЕНЦИЯЛАРИ ВА ИСТИҚБОЛЛИ ЎНАЛИШЛАРИ. "Глобал ва миллий иқтисодиёт трендлари" номли конференция

PARALLEL CONFERENCES

"NEW2AN, ICDSIS

AND ICDSIS

- Conditions for improvement
- Corporate Account
- Institutional problems
- Training personnel for
- Business environment
- Digital technologies in

CONFERENCE

"S" CONFERENCE "GLOBAL AND NATIONAL ECONOMIC TRENDS" 19-20 OCTOBER

+998 71 239-28-94 <http://dgeconomy.tsue.uz/>

dgeconomy_tdiu@mail.ru, dgeconomy@tsue.uz

100066, Toshkent shahri, Islom Karimov ko'chasi, 49-uy.

ФОРУМ

- Gender Equality
- Industry 4.0
- Sustainable Agricultural Development

- Digit
- Gree
- Envir
- Alter
- Artif
- digit